

РЕЦЕНЗІЯ

DOI: 10.31866/2616-759X.5.1.2022.255235

Олена Гончарова

доктор культурології, професор;

e-mail: o.m_goncharova@yahoo.com; ORCID: 0000-0002-8649-9361

Київський національний університет культури і мистецтв



Совгира, Т.І., 2021.
Роль техніки та технології у мистецтві.
Київ: Видавництво Ліра-К.

Sovhyra, T.I., 2021.
Rol tekhniky ta tekhnolohii u mystetstvi
[The Role of Technique and Technology
in the Art]. Kyiv: Vydavnytstvo Lira-K.

Совгира Т. І.
Роль техніки та технології у мистецтві :
монографія. Київ : Видавництво Ліра-К,
2021. 344 с.

71

Сучасні культурні трансформації перебувають у тісному взаємозв'язку з технічним прогресом людства.

Наукова проблема, на розв'язання якої спрямована монографія Т. І. Совгири «Роль техніки та технології у мистецтві», має незаперечну актуальність для вітчизняної гуманітаристики.

Рецензована монографія Т. І. Совгири презентує теоретичне осмислення значення техніки й технології в організації художньої творчості, вивчення сучасного стану культури та передового досвіду використання новітніх технологій у культурно-мистецькому процесі.

Авторка визначає мистецтво як виробничу діяльність, у результаті якої створюється певний продукт духовного призначення. З огляду на це у вступі монографії досліджено вихідну концепцію «мистецтво як виробництво». У полі зору Т. І. Совгири опиняються дві протилежні за специфікою наукові течії – технофілія та технофобія. Перша представляє роботи, в яких актуалізуються питання технологічного детермінізму, друга – це передусім роботи, спрямовані на досліджен-

ня технологічної сингулярності в культурно-мистецькій практиці. Ці розробки демонструють обізнаність авторки щодо стану розробленості теми, наукового доробку своїх попередників; підтверджують ґрунтовність опрацювання наукових і публіцистичних джерел, володіння відповідним категоріальним апаратом і методологією наукового дослідження. Це дає змогу окреслити основні напрями та завдання наукового дослідження, визначити шляхи, відповідно до яких можна заповнити наявний вакуум знань з обраної теми.

У першому розділі Т. І. Совгира в процесі вивчення й аналізу визначних артефактів архітектури та скульптури досліджує значення технології (способу використання певної техніки) як основного чинника досягнення художньої досконалості мистецьких творів.

У другому розділі науковець розглядає технологію як чинник зародження мистецтва. Т. І. Совгира стверджує, що здебільшого в повсякденних виробничих процесах людей зародилися пісня, танець, з'явилися перші музичні інструменти. Ці твердження є загальноновизнаними та не вимагають окремого аналізу. Дослідниця наполягає, що рушійними чинниками таких культурологічних процесів є естетизація, етизація та навіть сакралізація. Зокрема, у процесі довготривалого узвичаєння способу застосування техніки певні виробничі практики набувають в очах користувачів статусу «належних», «добрих» (унаслідок етизації), вважаються «пристойними», «прекрасними» (унаслідок естетизації) і навіть вшановуються як щось святе (унаслідок поступової сакралізації).

У третьому розділі авторка досліджує технологію як чинник організації праці. Наводячи приклади співпраці художників, композиторів, скульпторів, а й надто архітекторів. Вивчає коопераційну та мануфактурну форми організації художньої творчості. У свою чергу культурну індустрію Т. І. Совгира визначає як найбільш складну форму організації суспільної праці. Особливої уваги в монографії заслуговує аналіз сучасних практик застосування технології штучного інтелекту в процесі створення творів мистецтва, що, на думку дослідниці, є прикладом фабричного виробництва творів духовного призначення. Ці результати дослідження доводять, що техніка й технологія визначають спосіб необхідної кооперації та зумовлюють специфіку організації художньої творчості.

Четвертий розділ являє собою комплексне дослідження жанрово-стилістичного різноманіття мистецтва з урахуванням технологічної специфіки організації художньої творчості. Зокрема, авторка стверджує, що художній стиль у творі є «застиглим» відбитком техніки й технології його виготовлення, виробництва. Висновки, викладені в четвертому розділі монографії, надалі можуть слугувати матеріалом для культурологічних розвідок і принципових узагальнень щодо перебігу процесів художньої творчості.

Безумовною перевагою роботи в практично-аналітичній частині є залучення широкої джерельної бази (ілюстрації картин відомих художників, відомих скульптурних та архітектурних артефактів), а також віднайдених архівних матеріалів, патентів на винаходи. Ці зображення дають змогу інформативно й емоційно унаочнити окремі положення дослідження.

Загальні висновки є структурованими та висвітлюють чотири аспекти значення технології в організації художньої творчості. Хоча в процесі сучасних тенден-

цій упровадження технологічних інновацій у культурно-мистецькі практики, можливо, цих аспектів може бути й значно більше. Проте це не зменшує значущості цього рукопису крізь призму мистецької та культурологічної критики.

Авторці варто уточнити завдання дослідження, посилити наукову новизну відповідно до назв підрозділів, поглибити висновки, доопрацювати наскрізні висновки, звернути увагу на русизми та стилістичні помилки, які трапляються в тексті монографії. Як зауваження до проведеного дослідження можна зазначити про необхідність редакційного доопрацювання викладеного матеріалу.

Загалом монографія Т. І. Совгири «Роль техніки та технології у мистецтві» є завершеною науково-дослідницькою роботою, що має науково-практичне значення для мистецтвознавців і культурологів та вповні відповідає вимогам, які висувають до досліджень такого типу.

